

СТАНОВИЩЕ

от д-р Кирилка Симеонова Тагарева – доцент в Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма
Педагогическа и възрастова психология

Автор: *Ирина Викторовна Емельянова*

Тема: Отношението към лъжата при девет-десетгодишните деца с различно равнище на социален интелект

Научен ръководител: доц. д-р Кирилка Симеонова Тагарева – Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № Р33-2191 от 25.06.2020г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Отношението към лъжата при девет-десетгодишните деца с различно равнище на социален интелект“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма Педагогическа и възрастова психология. Автор на дисертационния труд е Ирина Викторовна Емельянова – докторантка на самостоятелна подготовка към катедра „Психология“.

Представеният от Ирина Емельянова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

Ирина Емельянова е зачислена в докторантура на самостоятелна подготовка на 14.11.2017 г., а от 7.11.2019 е отчислена с право на защита. На 10.03.2020 катедреният съвет на катедра „Психология“ взема положително решение за готовността на И. Емельянова и нейния дисертационен труд за защита пред научно жури.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд на Ирина Емельянова е посветен на развитието на морално-нравствените съждения, проявени чрез отношението към лъжата на децата с различни равнища на социален интелект. Проблемът е актуален в научно и научно-приложно отношение, защото се отнася до развитието на детската личност и до така дискутираните днес идеи за морала и пътища за подобряване на морално развитие.

3. Познаване на проблема

Ирина Емельянова познава състоянието на проблема и оценява творчески литературния материал.

4. Методика на изследването

В своето емпирично изследване Ирина Емельянова избира да приложи следните методи, които ѝ позволяват да постигне целта на изследването:

1. Метод на клиническата беседа по разказите на Ж.Пиаже.
2. Методика «Мотив за лъжа» (Экман П., Гармаев А.).
3. Методика за изследване на социалния интелект (Дж. Гилфорд и М. Съливън).

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд на Ирина Емельянова е представен в класически стил: увод, изложение, изводи, заключение, използвана литература, приложения. Дисертацията е с обем от 195 страници, включва 46 графични фигури, 58 таблици, 5 приложения, списък на публикациите по темата и списък на литературата – 148 заглавия. Прави впечатление, че текстът в дисертацията е ясно и стройно построен.

В първа глава е представен теоретичният анализ на проблема. Литературният обзор е подробен и е структуриран около няколко области: личностното развитие на децата в средното детство, идеята за лъжата и измамата в различни школи и когнитивното и моралното развитие в детството. Втората глава е посветена на собственото емпирично изследване: организация, резултати и анализ. Избраните методи позволяват да се получи отговор на поставените задачи. В изследването участват общо 138 деца на възраст от 5 до 9 години.

Анализът на резултатите потвърждават хипотезите.

Децата с високи и средни нива на интелект, оценяйки съдържанието на лъжата, са ориентирани предимно към целта и значимостта. Те различават умишлената лъжа от изказаната неистина, те оценят лъжата не по материалната загуба и освен това могат да кажат причината за лъжата. Децата с ниски показатели в интелектуалното развитие обръщат внимание на външните признаци на лъжата, а значимостта се оценява по материалните загуби.

Изследването показва и статистически значими връзки между когнитивното развитие и доминиращият мотив за лъжа. При деца с високо ниво на социален интелект доминиращият мотив е лъжата, която по тяхна преценка е оправдана и тази, която не предизвиква неловки ситуации, докато при децата с ниско ниво на интелект доминиращ е мотивът за лъжа за избягване на наказанието.

Като цяло, научен принос в изследването е получаването на нови, потвърдителни факти и доказване с нова конфигурация от методи на съществени страни в съществуващи научни проблеми и теории, свързани с моралното, интелектуалното и личностното развитие на детето.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите, които отразяват резултати на дисертацията са общо 5. Една от тях е самостоятелна, публикувана е в «Мир науки. Педагогика и психология» / World of Science. Pedagogy and psychology, №6, Том 7 / 2019. Останалите четири публикации са в съавторство.

7. Автореферат

Авторефератът е в съответствие с изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Представения дисертационен труд има богато съдържание и препоръчвам създаването от автора на развиващи и корекционни програми за морално функциониране в детска възраст, както и разработване на препоръки към родители, училищни психолози, педагози и възпитатели.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд показва, че докторантката Ирина Викторовна Емельянова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност педагогическа и възрастова психология като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен 'доктор' на **Ирина Викторовна Емельянова** в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма Педагогическа и възрастова психология.

08.09. 2020 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Кирилка Тагарева)